

М. М. Коломієць

Село МОЄ красне...

*Історія Красносілки
у віршованій формі*

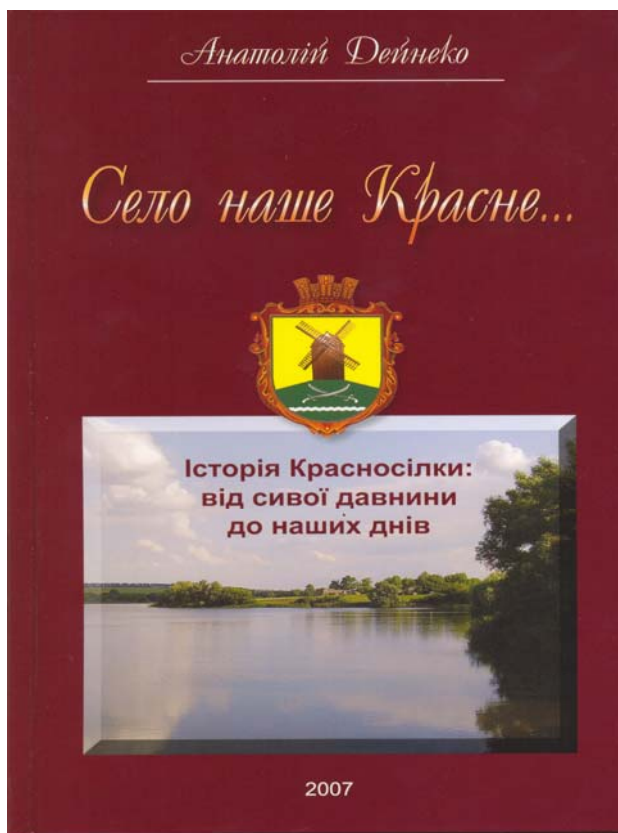

2007 рік

*Символіка села Красносілки
Олександрівського району Кіровоградської області*

*Автор – Василь Білошанка,
член Українського геральдичного товариства,
член комісії з питань символіки Кіровоградської обласної ради*

Герб. Прапор

*...Є в села, читачу,
Книга, герб і пісня,
Та воно неначе
Надкльонута вишня...*

Автобіографічне

В селі Красносілці
В сім'ї небагатій
Я впав у ясельці
У 39-тім.
Бабуся Шпичачка
Пологи приймала,
Мати, як швачка,
Її відробляла.
Настінний годинник
Узявся відразу
За відлік дитині
Життєвого часу.

М.М.Коломієць

Зима була люта,
Зима була сніжна...
Ну, як перекутатъ
Створіння це ніжне?..
Був батько наваживсь
Зрубать в дворі грушу,
Та потім, як кажуть,
Не взяв гріх на душу.

*Настінний
годинник*

Можливо, зимою
Побачив він те,
Як груша весною
Чарівно цвіте.
А може, згадалась
Йому та пора,
Коли тут збиралась
Сільська дітвора.

Збиралась голодна,
Щоб «ляпавку» з'їсти,
А потім, природно,
В кущах десь присісти.
При цій саме згадці
Всміхається тато...
«Стріляють» в лежанці
Дубці сируваті.

А біля лежанки –
Маленьке телятко.
Уже десь три ранки

*Цвіте груша-
«ляпавка»*

Як вніс його татко.
 В шкарпетках біленьких,
 В ногах – іще слабість.
 В зіницях маленьких –
 Велика цікавість.
 Обоє встаємо
 Чуть світ ми з плачами:
 Кожен по-своєму
 Хоче до мами.
 На шибках тане
 Нічний морозець,
 На комині тьмяно
 Горить каганець.
 Від нього сюди-туди
 Тіні кошлаті
 Ходять мов привиди
 По кутках хати.
 Мати гойдає
 Колиску лозову,
 І ніжно співає
 Мені колискову.
 Співає тихенько:
 «Ой люлі, ой люлі...»
 А пальці маленькі
 Складаються в дулі.

Каганець

Гасова лампа

Як я засинаю,
 То замість спочинку
 Мати сідає
 За швейну машинку.
 Сідає і строчить –
 На хліб заробляє.
 На втомлені очі
 Сльоза набігає.
 Як тільки сестричка
 Приходить з уроків –
 Спішить до колиски
 І «тягне» на руки.
 Цілує, радіє,
 Не зна що робити,
 Готова в обіймах
 Мене задушити.
 Підніме до стелі,
 То – вниз головою...
 О, Боже, коли те

Колиска

Було все зі мною!..
 Немає вже неньки,
 Немає вже тата,
 Сестрички рідненької
 І друзів багато.
 Й моє повертає
 Життя на спочинок.
 Душа вимагає
 Зробить добрий вчинок.
 Душа вимагає
 Повідать скоріше
 Про тебе, село моє,
 У цьому ось вірші.

Л. М. Коломієць

Вступ

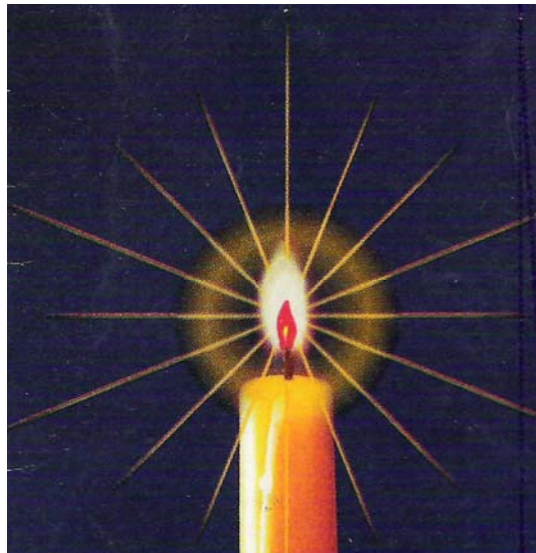
Я Слово гукаю
 Собі на підмогу,
 І вирушаю
 В нележку дорогу.
 На кожній, я знаю,
 Є спуски й підйоми...
 Свою я долаю
 Від крапки до коми;
 Від коми до крапки,
 Від ритму до рими,
 Про все по-порядку –
 Словами простими.
 Боюсь ненароком
 Зійти на узбіччя,
 Ще й вітер наскоком
 Вдаряє в обличчя.
 Несу я селом,
 Несу через річку
 Запалену Словом
 Історії Свічку.

*Засніжена
вулиця*

Погляд крізь віки

Там, де білобокі
 Селянські оселі, -
 Шуміли високі
 Дуби-самосели.

Свічка

А понад горою,
 Де квітує жито,
 Степ ковил-травою
 Був густо покритий.
 В тім степу широкім,
 Де вітри гуляли,
 Кургани високі
 Предки насипали.
 Вони тут ходили
 З часів неоліту,
 По собі лишили
 Сліди того світу:
 Крем'яні сокири,
 Молотки, орала...
 Ті предмети сірі
 Земля поховала.
 Однак, час від часу,
 Їх знаходять люди,
 Кожна річ відразу
 В них цікавість будить.
 Вони ті знахідки
 В музей відправляють,
 І, як живих свідків,
 В захваті питають:
 «Як жили ті, пращури,
 В тім, світовім вимірі,
 Що тоді, мов ящери,
 На землі не вимерли?»
 «Як жили?.. В гармонії
 З дикою природою,
 Під її мелодії
 Дихали свободою.
 Бездумно не нищили
 Ні комах, ні квітів,
 Хоч були і вищими
 В тому дикім світі.
 З погляду на Небо
 Сотворили Бога.
 За дітей, за себе
 Молились до Нього.
 Молились і вірили,
 Що він є в зеніті...
 Людина без віри
 Не жила б на світі.»

Курган

*Крем'яний
молоток*

*Історичні
знахідки в музеї*

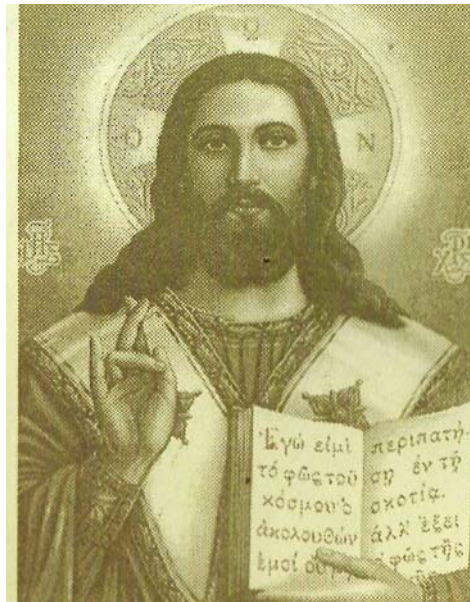
Пращур

Вірив пращур в Бога,
Вірив пращур свято,
Що то Він для нього
Шле дітей багато.
Діти, діти, діти...
Може, тому й вижив
Він у тому світі,
В тому світі хижім.

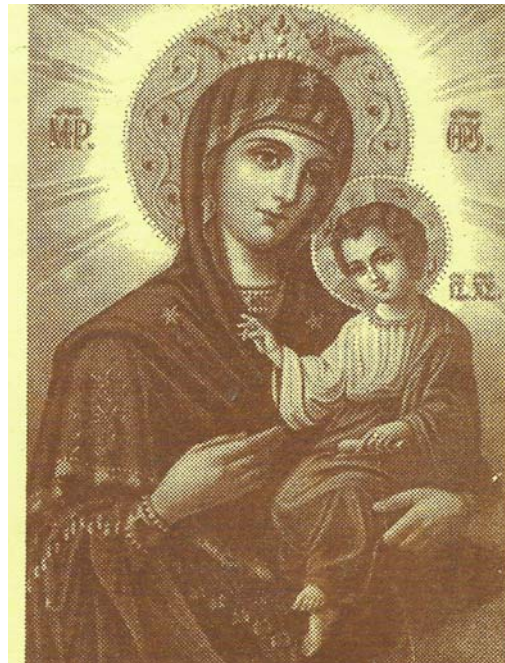
Винайшов мій пращур
З кременю кресало,
Лук, стрілу і пращу,
Та душа мовчала.
Коли з шкіри й вересу
Змайстрував музики, -
Життя пішло весело,
Світ став не безликим.

Забубонів бубон,
Сопілка заграла,
Під крилатим дубом
Пісня зазвучала.
Ще незрозуміла,
Із набору звуків,
Під вигини тіла,
Під страшенний стукіт.
(Подібне сьогодні
Можете побачить...
То на сцені модній
Тінь пращура скаче).

Над створенням Світу
Бог трудивсь не марно:
Тут зимою й літом
По-своєму гарно.
Сотворена Богом
Затишна діброва
Для всього живого –
Житло і столова.
Річечка достоту
Теж Його творіння.
Тече то болотом,
То через каміння;

Образ Христа

Мати Божа із Сином

Калина

Між очеретами,
 Поміж рогозою
 Тече тут віками –
 Літом і зимою.
 Річка не широка, –
 Як би вам сказати? –
 У два перескоки –
 І того багато.
 А зліва і справа
 Літом, на осонні,
 У високих травах
 Паслись дикі коні.
 Розбрелись в отаві
 По низу долини
 Верби кучеряві
 І кущі калини.
 Вони ще й сьогодні
 Ходять берегами
 По росі холодній
 Босими ногами.

Сухий Ташлик

Через товщу років
 Я уявно бачу,
 Як тут крок за кроком
 Ступає мій пращур.
 Впевнений у рухах,
 В тілі – міць і сила
 Таким його в муках
 Природа створила.
 Крадеться він нишком
 За звіром мов звір,
 Вслухається в тишу,
 Напружує зір.
 У пошуках їжі
 Йому йшлося легко.
 Сліди звірів свіжі
 Завели далеко.

Лоша

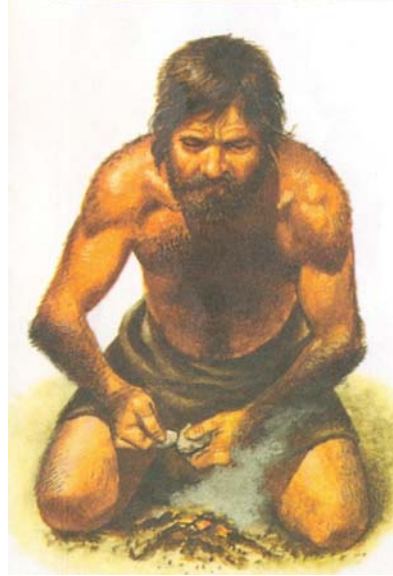
Уловив мій пращур
 У річці рибину,
 А в лісовій хащі
 Вполював звірину.

Короп

За день натомився
 Мисливець завзятий,

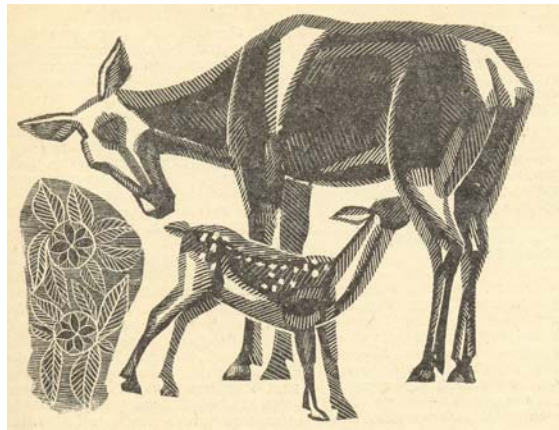
Під кущем вмовстився
 Він відпочивати.
 Сів. Сушняк ламає.
 Багаття розводить.
 Душею вбирає
 Музику Природи.
 Десь кує зозуля,
 А десь ворон криче.
 Промайне козуля,
 То заєць проскаче.
 Десь заскрипить дерево
 В сторічному віці,
 Рибина під берегом,
 «Скинеться» у річці.
 На нижньому поверсі
 Дубового гаю,
 Неповторні в голосі,
 Солов'ї співають.
 На верхньому – птиця
 На нічліг сідає,
 Чи її що сниться –
 То Бог його знає.
 Їжачок шурхоче
 В торішньому листі.
 Як і всі, він хоче
 Щось знайти поїсти.
 То десь вовк завиє,
 Сполошаться свині.
 Від того повіє
 Холодом по спині.
 Мій пращур «читає»
 Ту музику ночі,
 Сидить, позіхає,
 Тре кулаком очі.
 З Богом поділився
 Здобиччю своєю,
 І сам підкріпився,
 Й поплив над землею.
 Розкинувши руки,
 Летів, мов на крилах.
 Гармонія рухів
 Дух перехопила.
 Внизу пропливали:
 Річка, ліс, долина...
 Вслід йому махали

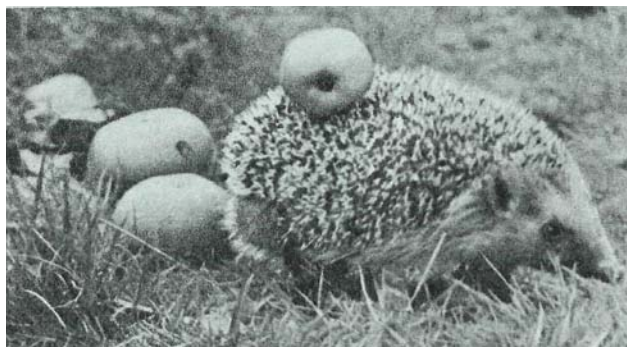
Розводить багаття

Зозуля

Козуля

Їжачок заготівельник

Діти і дружина.
 Цвітом золотавим
 Зацвітали луки,
 Зеленіли трави...
 Де не візьмись – круки.
 Не круки, а дивні
 Створіння напали,
 В боротьбі нерівній
 Руку відірвали.
 Він тут же із риком,
 Як ведмідь з барлоги,
 Одним сильним рухом
 Схопився на ноги.
 Прислухавсь – ні звуку.
 Темінь стоїть в лісі.
 Поглядів за руку,
 А рука - на місці.
 Витер піт, присівши,
 Із чола крутого,
 І почав, не ївши,
 Збиратись в дорогу.

Вірив чи не вірив
 Пращур в сні – не знаю.
 Та здався йому сірим
 Той куточок раю.
 Страхом оповитий
 Ішов до печери.
 Думав: як там діти,
 Й жона – без вечері?..
 Впевнено ступали
 Його ноги дужі.
 Голод тамували
 Зелен-дички-груші.
 Де не візьмись – хмари...
 Темно стало в лісі.
 Грім страшний ударив
 З небесної висі.
 Летіли ворони
 Й сороки за вітром,
 Ламалися крони
 Обласкані літом.
 Якось швидко пращур
 Знайшов, слава Богу,
 Схованку найкращу –

Лелека

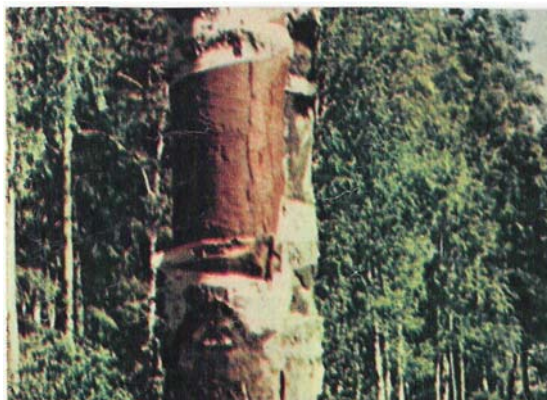

Вовк

Співає зяблик

Звірину барлогу.
 До мисливця звірі
 Збігатися стали, -
 Ті, комочки сірі,
 Рятунку шукали.
 Грозовиця владно
 Гуляла над світом,
 То дощем, то градом
 Засипала літо.
 А коли ущухла,
 То промоклі «гості»,
 Підняли враз вуха
 Й кинулися врозтіч.
 У звіриній шкурі,
 Сам схожий на звіра,
 Пращур після бурі
 Йшов між дерев сірих.
 До самого вечора
 Він блукав в тривозі:
 «Ну, де ж та печера,
 Що знайти не в змозі?..»
 Нарешті побачив
 Він місця знайомі,
 І почув дитячий,
 Такий рідний гомін.
 Кинулись назустріч
 Йому діти голі,
 Далі бігли поруч,
 Торкались косулі.
 Бігли, спотикались,
 Падали, вставали,
 Плакали, сміялись,
 З батьком розмовляли.
 - А де ж ваша мати,
 Що немає з вами? –
 Став дітей питати... –
 Розводять руками.
 І тільки пізніше
 Сімейство дізналось,
 Що в лісі найгірше
 З їх матір'ю сталось.

За деревом - ліс

*Первісна
людина*

Грона калини

...Діти у печері
 День і ніч до ранку

Були без вечері,
 Були без сніданку.
 Щоб якось від голоду
 Дітей врятувати –
 Пішла у ліс жолуді
 Збирать їхня мати.
 Не сама ходила
 Вона в ту годину, -
 Під серцем носила
 Маленьку дитину.
 Жолуді збирала,
 Грушам була рада...
 От тільки не знала,
 Що смерть ходить рядом.
 З-за куща стрілою
 Тінь майнула сіра:
 Стрепенулась пташкою
 У пазурах звіра...

Стара покинута хата

Не захотів прашур
 Жити на старім місці,
 Повів дітей краще
 Шукати у лісі.
 На уже знайомім,
 Другого дня зранку,
 Пристроєм дубовим
 Став копати землянку.
 Викопав. Долівку
 Застелив травою...
 Там прожив піввіку –
 В землі з головою.
 Окультурив землю
 І посіяв жито,
 Збудував оселю,
 Став осідло жити.
 А біля оселі
 Посадив калину...
 Солов'їні трелі
 Звідти й досі линуть.

Стара повітка

Ташлицька слобода

Коли понад річкою

Село будувалось, -
 Воно Ташлицькою
 Слободою звалось.
 Трудилось завзято,
 Та жило убого,
 Ще й було багато
 Ворогів у нього.
 Вони його дуже
 Тоді руйнували,
 Молодих і дужих
 В ясир забирали.
 Село не мирилось
 З долею такою:
 То Богу молилось,
 То бралось за зброю.
 До села поближче,
 Впоперек долини
 Люди звели Замчище¹
 Із дерев і глини.
 Козацькі загони
 В Замчищі стояли,
 Південні кордони
 Вони захищали.
 З Брилою і Туром²
 Вилазки робили –
 Татарів і турків
 Повсюди громили.
 Замчище тримали
 Люди в таємниці,
 Хоч про нього й знали
 В Ординській столиці.
 Ось тільки не знали,
 Де його шукати,
 Й «ворожбитів» стали
 В край цей засилати.
 Ті в селі ходили
 Від хати до хати,
 Ніби ворожили
 Бідним і багатим.
 Їм перетинали
 Козаки дорогу,
 Бувало, вішали

Місце, де знаходилось Замчище

Іванів ставок

Луки біля Замчища

¹ Замчище – козацьке військове укріплення в південно-східній частині Красносілки, побудоване з необрубаних дерев, засипаних глиною, - щоб не можна було ні підпалити, ні розтягти.

² Брила і Тур – козаки родом з Кам'яниці (нині – м. Кам'янка Черкаської обл.), які керували будівництвом Замчища.

Іншим в засторогу.
 Все ж вони за «цацьку»³
 Чмуха⁴ підкупили.
 Вороги козацьку
 Силу оточили.
 Засипали стрілами
 І густо, і часто,
 Потім всіма силами
 Кинулися в наступ.
 Рушенці сміливо
 Відбиватись стали:
 Направо й наліво
 Шаблями рубали.
 Наша і не наша –
 Дві злилося мови.
 З плеч злітали вражі
 І козацькі голови.
 Падали капустою
 Під кінські копита.
 Земля була густо
 Тут кров'ю полита.

Відчайдушно бились
 Хлопці з ворогами,
 А коли втомились, –
 Відійшли лісами.
 Пробирались важко
 По глухій дорозі.
 Поранених тяжко
 Несли їхні друзі.
 Рухались поволі
 То лісом, то лугом...
 Виснажені, кволі,
 Проте – сильні духом.

Над Замчищем чорні
 Ворони кружляли,
 Козаки мов зморені
 Повсюди лежали.
 Шаблі в руках стисли
 І не випускають,
 Не кидають списів –
 Ніби наступають.

Козацький дозор в Замчищі

Вірогідне місце бою рушенців з татарами

Глиняна стіна в Замчищі

³ «Цацька» - золота статуетка «Козак на коні».

⁴ Чмух чи Чмур – зрадник.

Лежать чоловіки
Тут тілом до тіла –
З ворогом навіки
Їх смерть поріднила.
Поряд з ними коні –
Їх бойові друзі –
Лежать ніби сонні
По горбах, на лузі...⁵
Замчище диміло,
Рушенці розбиті.
Село опустіло,
Та лишилось жити.

Можливо, тут колись поганила землю нога бусурмана

Час ішов... Поволі
Гоїлися рани.
Як завжди, у полі
Трудилися селяни.
Вони серп і рало,
І бойову зброю
Тримали, як правило,
Завжди під рукою.
Вони хліб ростили,
Виробляли цеглу,
І в шинок ходили,
Ходили і в церкву.
Їм жилось убого
Від роду до роду,
Хоч платили й дорого
За свою Свободу.
Свобода, свобода...
Це слово натомість
Вселила природа
В людську підсвідомість.
Скільки було крові
За неї пролито!
А скільки у Слові
Кисню перекрито!..

Вдалині видніється село

Старий яблуневий сад

Красноселиця

Село моє красне,
Село моє сиве.

⁵ На місці вірогідного бою козаків з турками ще й до цього часу люди виорюють плугами із землі кістки та кінські черепа.

Хтось назвав так, власне,
 За місце красиве⁶.
 Скільки народилось
 Тут легенд прекрасних!
 А скільки згубилось
 В круговерті часу!..
 Катерина Друга⁷
 Селом проїжджала,
 За нею прислуга
 Слідом поспішала.
 Нараз русло річки
 КORTEЖ зупиняє.
 Кинув кучер віжки,
 Ноги розминає.
 Сидить у кареті
 Жриця в позолоті,
 Як і всі ми, смертні, -
 Із душі і плоті.
 Бородатий кучер
 Коней напуває,
 А надворі – вечір,
 Сонечко сідає.
 Вийшли всі селяни
 З дворів на вулицю,
 Щоб зблизька поглянуть
 На «живу» царицю.
 Сільські молодіці,
 На язики гострі,
 Добряче цариці
 Перемили кості.
 Вони про амурні
 Її діла знали,
 А тому, обурені,
 Вслід її плювали.
 Ішли з пасовища
 Корови й телята...
 Ой, чия ж то нижча
 За карету хата?..
 А то хата Гриця –
 Красеня сільського.
 Кішкою цариця
 Глянула на нього.

Тече річка невеличка

Катерина II

Весна прийшла

⁶ За народними переказами, князь Потоцький, під'їжджаючи до села, глянув на нього з пагорба і в захопленні вигукнув: «О! Красно...». До «красно» додалось «селиця» (село), і в результаті вийшло Красноселиця.

⁷ Знову ж таки, за народними переказами, Катерина II, прямуючи в Одесу, перетинала наше село, в тому числі – і річку Сухий Ташлик.

Через рік, весною,
Він піде в солдати,
Своєю рукою
Вона його стратить.

Чернеча

За селом, на сході,
(Здавна так ведеться)
Виярок в народі
Чернечою зветься.
Там ще й до сьогодні
Збереглась криниця.
В джерелі холоднім
Душа сребриться.
В годину й негоду
З тієї криниці
Колись брали воду
Полячки-черниці;
І несли під гору
Літом і зимою.
Монастир в ту пору
Стояв під горою.
Складений, мов злитий,
Він з колод дубових.
Там жили в молитві
Дівчата і вдови.
Вони в свої роки,
Що втрати зазнали,
Почуттям високим
Волі не давали.
Працювали в полі,
Вишивали, шили...
Мовчки свої болі
У собі носили.

Заїхав з походу
Раз Богдан Хмельницький
Перебуть негоду
У двір монастирський.
Там зустрів черницю
Як зорю ранкову:
Красну, білолицю,
Ставну, чорноброву.
Заграла козацька

Урочище Чернеча

Криниця, з якої в свій час брали воду
полячки-черниці

Богдан Хмельницький

Кров у його жилах,
І душу зненацька
Хіть заповонила.
«З такою не соромно
Зрадити Гелені⁸», -
Дивився він солодко
В озерця зелені.

Не взяв Богдан ласкою
Її, не взяв силою,
Не зробив нещасною,
Не зробив щасливою.

Ту ніч в її келії
Свічка не горіла.
Холонув в постелі
Жар білого тіла.

Не зміг Богдан рану
Хміль-зіллям залити,
Прокинувся рано
Як турком побитий.
А тут ще й старшина
Потирає руки, -
В неї є причина
Докладати «штуки».
Мовляв, такий дужий
(Нехай би козачку!),
А так не подужав
Якусь там полячку...
«А як же ти будеш
Битись з ворогами,
Коли вже не можеш
Справитись з бабами?..»

Богдан злився дуже,
Не знав що робити.
І наказав тут же
Монастир спалити.

Коли загорілись
Колоди дубові, -
Чорниці розбіглись
По ближній діброві.

На дикому полі цвіли дикі маки

Зліва від цього напису на дорозі – Чернече

Чернече

⁸ Гелена (Ганна Золотаренко) – третя дружина Богдана Хмельницького.

В огні зосталася
Польська Роксолана,
Та, що не далася
Лягти під Богдана.

...Там, біля криниці,
Росте дичка-груша.
То - душа черниці,
Горда і колюча.

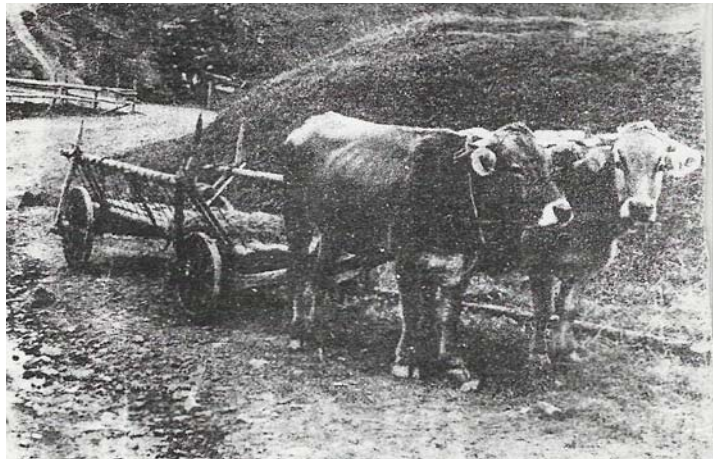
Чумацький шлях

На заході, в полі,
Шлях так називають.
Там чумацькі долі
По ночах блукають.
А колись тудою
З Криму сіль возили.
Під її вагою
Колеса скрипіли.
Під її вагою
Ламались в негоду...
Була золотою
Та сіль для народу.

Чумаки недавно
Ніби жили з нами...
Пройдемо уявно
Вслід за їх возами.
...Воли круторогі
Поволі ступають,
Чумаки убогі
На возах співають.
Та пісня про волю
До неба злітає,
І згустками болю
На душу лягає.
Лягає незримо
Пісня невесела...
Пропливають мимо
Хутори і села.
Корчма при дорозі
Валку зупиняє,
Корчмар на порозі
Гостей зазиває.

Дичка-груша

Запряг волів

Чумак в дорозі

П'є чумак, гуляє,
 Із ніг себе валить.
 То сам себе лає,
 То сам себе хвалить.
 Каяття приходить,
 Вороття немає.
 Чумак на підводі
 З похмілля куняє.
 Кружляють у небі
 Орли і орлята...
 «Чумак, чи є в тебе
 Своя рідна хата?
 Чи є в тебе жінка?
 Чи є в тебе діти?
 Чи тільки горілка
 Змушує радіти?..»
 «Є і жона рідна,
 І мазанка-хата,
 Хоч хлібом і бідна –
 Дітками багата.
 Та щастя немає
 І долі людської...»
 Знов пісня лунає –
 Чумак душу гоїть...

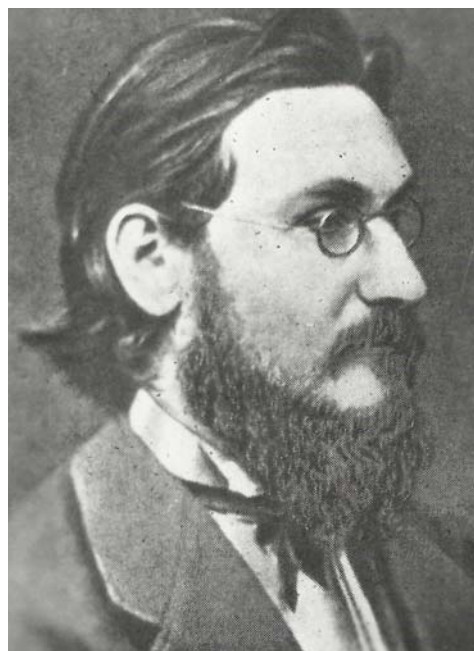
Красносілка

Не згубились в часі,
 Як голки в соломі
 В селі Красносілці
 Імена відомі.

Тут Мечников⁹ в полі
 Досліди проводив,
 А в дружині Олі¹⁰
 Лікувались люди.
 Тут Білокопитов¹¹
 Виготовляв цеглу,
 І засівав житом
 Ділянку прилеглу.

Цеглина, вироблена на
цегельні поміщика Миколи
Білокопитова

І. І. Мечников

О. М. Мечникова

⁹ Мечников Ілля Ілліч – учений-імунолог із світовим ім'ям, перший український лауреат Нобелівської премії, певний час жив і працював в Красносілці – завідував маєтком М. І. Білокопитова.

¹⁰ Ольга – друга дружина І. Мечникова, дочка Миколи Івановича Білокопитова, яка займалася (безкоштовно) лікуванням людей не тільки в нашому селі, і яка зберегла для історії більше 400 листів свого чоловіка.

¹¹ Білокопитов М. М. – молодший брат Ольги.

А Юрій Давидов
 Побудував школу
 Красиву із виду –
 Найкращу в ту пору.
 А поміщик Сербін,
 Для синів і дочок,
 За короткий термін
 Загатив ставочок.
 Паничі багаті –
 Дризенен, Гревс та інші.
 Не можна назвати
 Всіх у цьому вірші.

Ю.Л.Давидов

Ще хочу сказати:
 Хліб в селі в ту пору
 Десь 30-ть крилатих
 Вітряків мололо.
 Як змолоти треба –
 Тоді «жили рвали»:
 Мало не до неба
 Мішки витягали.

Школа збудована за
сприяння Ю.Давидова
(північно-західна частина
села)

Вже в селі моєму
 Вітряків немає,
 Та ще на їх тему
 Вітер розмовляє.

За селом стояли
 Високі кургани.
 Ми їх розорали –
 Правнуки погані.
 Розтягли плугами
 По степу широкім...
 Вони б жили з нами
 Ще тисячу років.

Пам'ятник Дризену, який
нині стоїть на місці
поховання радянських
воїнів (150 ч.), які загинули,
визволяючи село від
німецько-фашистських
окупантів

Революційні події. Земельна реформа. Голодомор

Село моє рідне,
 Солом'яні хати...
 Жили в тобі бідні,
 Жили і багаті.

Бідні на багатих
Гнули в полі спину,
Щоб прогодувати
Селянську родину.

У 905-ім
Жінки збунтували:
Підвищення плати
Вони вимагали.
Кинули на полі
Рядки недоспані,
Вбігли в економію,
Били в двері сапами.
«Порубаєм гадів!» –
Так юрба кричала.
Та Олімпіада¹²
За дверми мовчала.
«За сорок копійок
Працювати не будем.
Ні сапась, ні сіяць, –
Хіба ми не люди?..»

Та замість підвищення
Поденної плати –
Зазнали приниження
В судовій палаті.
Одинадцять місяців
Провели за ґратами
Мої красносілці –
Жінки та дівчата.
Вони не злякались
Царської сваволі,
А ще й згуртувались
В боротьбі до волі.

Терпіть панські утиски
Ніхто не хотів.
Досить було іскри,
Щоб спалахнув гнів.
І ту іскру викресав
Один чоловік, –
Він на коня висадив
17-й рік.

Солом'яні хати

Поддмая и кужарки Гайкері Шевченковой, – и вторженіе въ чужія мѣжища, заклѣмившеся въ томъ, что участники того же окопища вторглись въ квартиру плотника Тихона Дриченко, въ кухню для рабочихъ и кухню управляющаго Добровольскаго, удаляя оттуда всѣхъ служащихъ, при чемъ изъ нихъ Иванъ Замива руководилъ означеннымъ скопищемъ при учиненіи ими упомянутыхъ насилій, похищеній и вторженій, т.е. въ преступленіяхъ, предусмотрѣнныхъ I и 3 ч. 269^а ст.улож. о нак.

Вслѣдствіе этого и на основаніи 201^а ст.уст.угод.суд. вышеназванные 16 лицъ подлежатъ суду Кіевской Судебной Палаты съ участіемъ сословныхъ представителей. –

Составленъ Іюля " 22 " дня 1905 года въ городѣ Кіевѣ. –

Товарищъ Прокурора *Ворожковъ*

Остання (7) сторінка обвинувального акту

¹² Олімпіада Гревс – поміщиця, яка на той час володіла північно-західною частиною села.

Рвались посторонки,
Ламались колеса:
Пани з Красносілки
Втікали в Одесу.
З Одеси – за море,
У чужу країну,
Кидаючи з болем
Свою Батьківщину.
Брали із собою
Речі найцінніші,
І землю святую
В платки найчистіші.

Старий панський погріб

У 20-ті роки
Тривожно було.
Село з рук у руки
Переходило.
У нього стріляли
Чужі і свої...

За що ви вмирали,
Земляки мої?
«За що ми вмирали
Хочете ви знать?..
Ми й самі не знали
По-правді сказать.
Кожен своє право
На землю беріг,
Кожен свою правду
Захищав як міг.

Захищав завзято
До землі любов...
Ми тоді багато
Наламали дров.
Безневинні жертви
Тонули в крові...
Не судіть нас, мертвих,
Правнуки живі...»

У 30-ті роки
У моїм селі
Розпочавсь широкий
Переділ землі.
Почалась реформа
На розбій багата:

Солдат царської армії

І.А.Коломієць, чекіст

За межі розорані
 Пішов брат на брата,
 Пішов брат на брата,
 А батько на сина,
 І ставала мати
 За одну ніч сива.
 А дітей – мов «галичі»,
 І всі хочуть їсти...
 «Чи піти світ за очі,
 Чи в петлю полізти?..
 А що скажуть діти?
 А що скажуть люди?..
 Краще я сивіти
 З ними й далі буду...»
 (Мати, мати, мати...
 В цім маленькім слові
 Більше ніж багато
 Доброти й любові).

Образ жінки-матері

Обличчя голодомору

З поворотом долі,
 В колгоспнім селі,
 Трудилися в полі
 Старі і малі.
 Трудилися в полі
 З досвітку до ночі
 За трудодні «голі»
 І за хліб давлучий.

В 32-ім році
 Жито уродило.
 Його в красносілців
 Забирали силою.
 Сільські активісти
 Наробили лиха:
 Не давали їсти,
 Не давали дихать.
 Не лишали в хаті
 А ні квасолини.
 Що їм сльози матері...
 Що їм плач дитини...

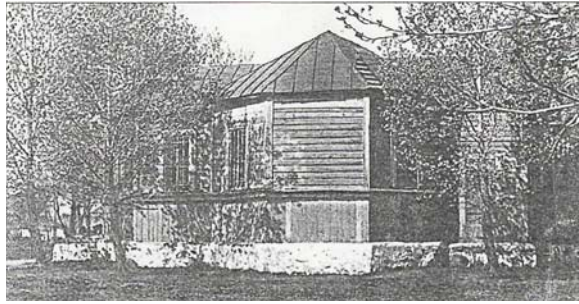
Освячення пам'ятних хрестів і знаків жертвам
 голодомору 1932-1933 років на громадських
 кладовищах

І пішла смерть панівно
 Від хати до хати.
 На цвинтарі жалібно
 Дзвеніли лопати.

Над кожним подвір'ям
Кували сичі.
Вимирали сім'ями
Хліба сівачі.
Їх щодня підводами
Звозили до ями,
Над ними Природа
Плакала дощами.
На їхніх могилах
(Господи, прости!)
Вже було несила
Ставити хрести.
... В 33-ім році
Голодно було,
У смертельнім мороці
Тануло село.

Прирекли вампіри
Село вимирати,
Хотіли ще й віру
У нього забрати.
В ті ж , 30-ті роки,
Колгоспний актив
Із церков високих
Поскидав хрести.
У церквах радянська
Пісня зазвучала,
Біднота селянська
Душу звеселяла.
Де свічки горіли,
Де так пахло ладаном –
Запахло горілкою
Й міцним „самосадом”.
У свята недільні,
В релігійні свята
Церква у підпіллі
Стала працювати.
І дітей хрестила,
Й молодих вінчала,
Мертвих хоронила –
Віри не втрачала.

Все на Землі суще
Не є довговічне,
А скороминуче,

Свято-Успенська церква

Малий церковний дзвін

Святе Євангеліє

Останній батюшка Різдво-Богородичної церкви (центр села) Василь Юшкевич з сім'єю

Релігія – вічна.

В 37-ім році
Тривожно було :
Людей серед ночі
Брали за село.
Губилися далі
„Куркулів” сліди.
Їх узявся Сталін
Знищить до ноги.
Нищив він еліту
Міста і села...
Скільки її світом
Доля рознесла!..
Ті, що повернулись,
Слава Богу, жить, –
Й то не відвернулись
Сталіна любить.
Так і жили разом
Ми в Союзі з ним...
Та розвіявся з часом
З його люльки дим.
Хто ще його школу
Пропонує нам, -
Тому я ніколи
Руку не подам.

Передвоєнний період

Село моє рідне,
Солом'яні хати...
Хоч ти було й бідне,
Душею – багате.
Ішло на роботу,
Й з роботи – співало.
В щоденних турботах
Життя пропливало.
Ще тоді світили
В хатах каганцями.
При них жінки шили
Довгими ночами.
І прядли на прядці,
На верстаті ткали.
Діти на лежанці
Їм прядиво м'яли.

Біля весільного столу

Прядка

Частина знаряддя
селянської праці

Ткацький верстат

Селянки на грядці
Сіяли коноплі,
І жук колорадський
Ще не їв картоплі.

У кожній оселі
Висіли ікони,
Рушники веселі,
На вікнах – вазони.
До часів застою
«Хамличчям» топили,
З берега зимою
Очерет носили.

Село поневолі
У моїм краю
Входило поволі
В нову колію.
Вчилося як треба
Гуртом працювать.
Виникла потреба
Ферми будувать.

Будували ферми
На твердій основі,
Саджали і верби,
І сади фруктові.
Працювали в полі
Дорослі і діти.
Колгоспи поволі
Стали багатіти.
Дівчата охоче
Йшли у трактористи.
Їх щастя дівоче
Не було барвистим.
Та ставало жити
З кожним роком краще,
Якщо в холодку ти
Не валявсь ледащом.
Здається в ту пору
Таких не було:
Тягнуло під гору
Воза все село.
Тягнуло колгоспного,
Тягнуло свого.
Роботи у кожного
Було – ого-го!

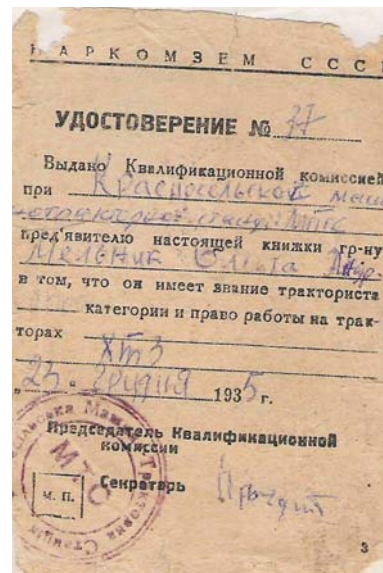
В кожній сільській хаті є
такий святий куточок

Рушники, горщики,
полумиски

Жінки-трактористки

Посвідчення тракториста

Селом виряджали
 Хлопців у солдати.
 Три роки чекали
 На них батько, мати...
 Гуляли весілля
 В час той нелегкий,
 І дітей у сім'ях
 Було як... ряски.
 Було кому їсти –
 Нічого сказати!
 Та було в обійстях
 Кому й працювати.

Трактор У-2

Так би й далі жити
 В мирі нам усім,
 Та над білим світом
 Вдарив чорний грім.
 Посунули хмари
 З заходу на схід.
 Німці, як татари,
 Рушили в похід.

Дозрівають хліба

Війна

21-ше червня,
 41-й рік.
 На столах – вечеря,
 Чути юний сміх.
 То гуляли в школі
 Вечір випускний,
 Дозрівав у полі
 Колос золотий.
 Хлопці та дівчата
 Вийшли за село
 Сонце зустрічати.
 „Он воно – зійшло!”
 То зійшла над світом
 Божа благодать.
 Так хотілось жити,
 Жити і кохати.

Школа

Ще село не знало,
 Що вже йде війна,
 Та «дев'ятим валом»
 Котилась вона.

Уже десь лилася
Безневинна кров.
Чиясь не збулася
На землі любов.

Селу лиш надвечір
Район доповів...
Здригнулися плечі
В дівчат, матерів...
Де шукать пораду
У такій біді...
Кинулись в сільраду
Старі й молоді.

.....

Останній передвоєнний випускний клас

На другий день вранці
(Спочатку в район)
Перші новобранці
Відбули на фронт.

А третього серпня
По всій Красносілці,
Ніби та осельня,
Розповзлися німці.
Із 10-ти ранку
Її вулицями
Гуркотіли танки
З чорними хрестами.
Від 10-ти ранку
До пізньої ночі
Їхали на танках
Вчорашні робочі.
Їхали на танках,
Душу звеселяли:
На губних гармошках
Бетховена грали.
По селу неслася
Незнайома мова.
Загубилась щастя
Людського підкова.

Вовчий хутір

Окупація і звільнення

Як селу жилося
Під час окупації?..
Як здавна велося –

Танки з чорними хрестами

В повсякденній праці.
Сіяло, косило,
У стіжки складало.
Що вдень змолотило –
Вночі розкрадало.
В селі Красносілці
На таку роботу
Дивився «крізь пальці»
Німець Міхель Отто.
Він служив і німцям,
Служив партизанам,
Давав красносілцям
Житть і ставидлянам.
Може, тому й вижив
Під час окупації
Отой німець рижий –
Той осколок нації...

На жнивах (О. К. Крамар)

А коли зимою
Німці відступали,
Звісно, із собою
Й Міхеля забрали.
Він гукнув з машини:
«Петер¹³, весна скоро!
Не дай і зернини
Нікому з комори;
Щоб було чим поле
Посіять в бригаді...»
І потонув голос
Його в канонаді.
У тім самім році
Отто було вбито
У Звенигородці –
Десь там і зарито.

Біля молотарки

Коли з Красносілки
Німці відступали,
То в кожній жінки
Їсти вимагали.
«Матка! Яйка, млеко», –
Тільки було й чути.
Заглядали в глечики...
Скажіть, як тут бути?..

Біля віялки

¹³ Петро Нідзельський, за національністю поляк, проживав в с. Ставидла, був у німця Міхеля Отто перекладачем і кучером.

Спробуйте не дати,
То відберуть силою.
Клацнув автоматом –
Мати стала сивою.
Вслід батько «молився»,
Хрестилася мати:
„А щоб ти вдавився,
Іроде проклятий...”

Глечики

Ще ходили німці
Від хати до хати :
Гнали красносілців
Окопи копати.
Одяг забирали
В окопи з собою,
Видно готували
Так себе до бою.
Щоб було у боки
І тепло, і м'яко...
Почекайте трохи –
Скоро буде жарко.

О.Я.Марієнко.
Перед окупацією
села, зберіг
Перехідний
Червоний Прапор
колгоспу
«Червоний
промінь»

Село Красносілка,
Сама крайня хата.
Підійшла розвідка
У білих халатах.
На столі бідненька
З кутею вечера...
Аж тут хтось тихенько
Постукав у двері.

М.М.Витріśhak,
партизан-
підпільник.
Розстріляний
фашистами в смт
Олександрівка

Жінка вийшла в сіни,
Стала і стоїть.
Чує голос сина :
«Мамо, відчиніть...»
«Чи мені почулось,
Чи так воно й є?»
Серце стрепенулось :
«Це ж дитя моє!..»
Довго пробігає
Всього одна мить.
Двері відчиняє,
А рука тремтить.

Заскреготів засув,

Мов на все село.
Холодом відразу
В сіни потягло.

Заскреготів засув,
Двері заскрипіли.
Увійшли відразу
Три постаті білі.
А одна принишкла
За причілкою хати.
Її про щось нишком
Мовили солдати.
В одному впізнала
Мати свого сина,
Довго цілувала –
Поки не втомила.
Завела в оселю
Ніжними словами...
Підперли стелю
Хлопці головами.
Спала хустка біла
На худенькі плечі.
Мов помолоділа
Мати біля печі.
«Ось водичка тепла», -
В миску наливає.
А душа отерпла
І не відпускає.
«Ось рушничок, діти», -
Протягує мати.
І запахло літом
На Різдво у хаті.

Заслана долівка
Житнім околотом...
На столі – горілка,
Кутя із компотом.
Ставили в кочерги
Хлопці автомати,
Сідали по черзі
За стіл небагатий.

«Ми не будем, ненько,
Довго гостювать, –
Нам треба швиденько

Рушник

Стара клуня

Грона калини

Гада добивать».
 А ненька неначе
 Не чує тих слів,
 Від радості плаче,
 Подає на стіл.
 Яблучко то грушу –
 Все, що в неї є.
 Ні... То вона душу
 Дітям віддає.

Випили за Матір
 І за Перемогу,
 І стали збиратись
 Поспішно в дорогу.

«Вибачайте, мамо.
 Нам іти пора...»
 Скрипнули так само
 Двері край села.
 Вийшли із обійстя
 Чотири солдати...
 Чи був сон, чи дійсність –
 Не відала мати.
 Зайшла до оселі,
 Богу помолилась,
 Сіла край постелі
 Слізоньками вмилась.
 - Чи побачу сина? –
 В Господа питала.
 Ікона всесильна
 В рушнику – мовчала.
 Різдвяного ранку
 Гримнули гармати,
 Піднялись в атаку
 Радянські солдати.

Біля осокора
 У неділю рано
 У груди майора
 Смертельно поранило.
 Коли його сили
 Тіло покидали, –
 Вуста посинілі
 Тихо прошептали :

І.С.Конеv

На одного стерв'ятника менше

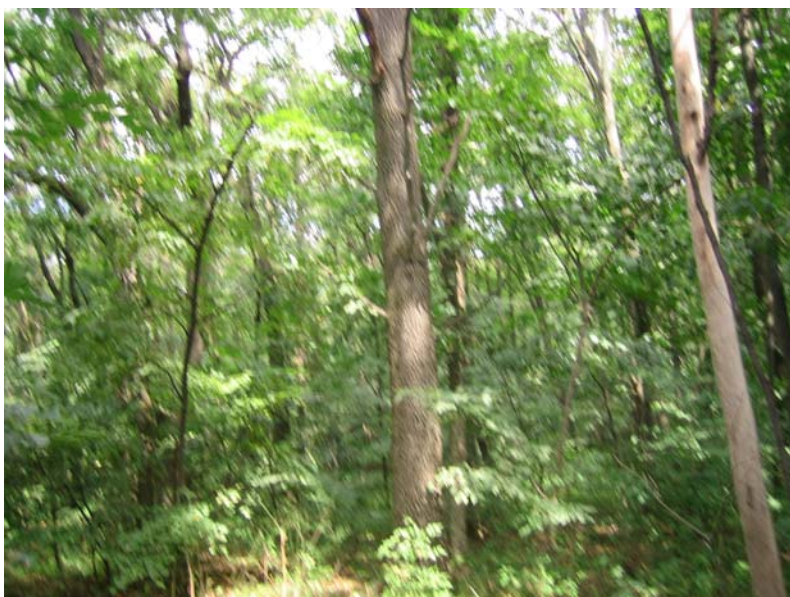
«Похорони, брате,
 Мене на тім місці,
 Де наша гармата
 Стояла у лісі.
 Нехай не чекає
 Мене мати сива.
 Скажіть, що немає
 В неї більше сина...»
 Й затих на тім слові,
 Бо не стало сили...
 В лісовій діброві
 Його схоронили.
 Шану віддавали
 Комбату солдати:
 Тричі прокричали
 В небо автомати.
 Луна понеслася
 До рідної хати...
 - Вася, Вася, Вася¹⁴!.. –
 Голосила мати.

Про нього ніколи
 Пам'ять не зітреться:
 Під тим лісом поле
 Майоровим зветься.

В селі Красносілці
 Від хати до хати,
 Поближче до німців
 Скрадались солдати.
 Кидались в атаку
 На дроти колючі.
 Бій тривав із ранку
 До пізньої ночі.
 Піднімались з тилу
 Солдат за солдатом.
 Тисли німця силою,
 Крили німця «матом».
 Оборону вранці
 Нарешті здолали -
 На Гусячій Балці, -
 Й просунулись далі.
 Просунулись далі

Місце в лісі де був похований майор В.І.Давидов

Лісова діброва

¹⁴ Давидов Василь Іванович, комбат. За національністю - росіянин. Помер від ран в Красносілці. Останки були перепоховані до Братської могили.

Колгоспного саду,
 Дерева опалі
 Лишились позаду.
 Попереду сніжне
 Розкинулось поле.
 Там стерня торішня
 Хлопцям лице коле.
 Не коле – лоскоче.
 І хоч рвуться міни,
 Кожен з них охоче
 В світ дитинства лине.
 Той згадує маму,
 Той згадує тата,
 Дівчину кохану,
 Той сестру, той брата.
 Той згадує ранки,
 Росяні стежини...
 Раптом чують: „Танки!..”
 Глядь: повзуть з долини.
 Все ближче і ближче
 Потвори горбаті...
 Їм бійці під днище
 Кидають гранати.
 Вони ж повзуть, гади,
 З курсу не звертають.
 Пускають снаряди,
 Свинцем поливають.
 Бійці поступово
 Стали відступати
 І тут своє слово
 Сказали гармати...
 - Гармаші добряче
 Дали німцям жару,
 Однак було боляче, -
 Згадував Уваров¹⁵, -
 Боляче за кожного
 Вбитого солдата.
 В тім бою і мого
 Не стало комбата.
 Поховали Гришу
 Біля місця бою.
 Про нього я ношу

В атаку!

Гусяча балка

Танки не пройдуть

¹⁵ Уваров Іван Васильович, підполковник у відставці, учасник того бою. На його очах загинув комбат Прохоров Григорій Михайлович. Лист Уварові І. В. до брата Прохорова – Василя – знаходиться в автора цих рядків. Датований той лист 12.05.1985 р.

Пам'ять із собою...

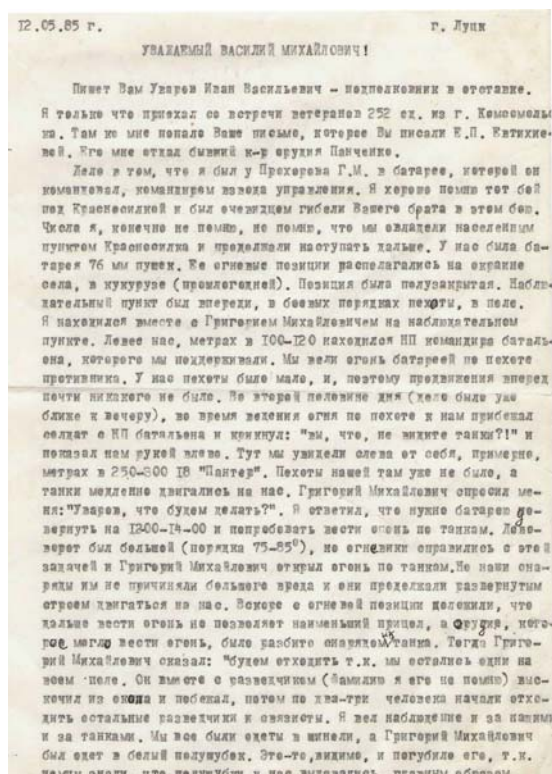
Як бої гриміли
В моєму селі, -
В погребях сиділи
Старі і малі.
Від вибухів глина
Сипалась сира,
Чулась стрілянина
І крики: «Ура!»
В печурах хрестились
Жінки-матері...
Коли це відкрилась
Ляда угорі.
Почувся захриплий
Голос молодий,
Такий рідний, милий :
- Є тут хтось живий?!
Боже! Що тут сталося...
У моїм селі
Плакали й сміялись
Старі і малі.

Стали обнімати
Хто кого зустрів.
Матері – солдатів,
Як рідних синів.
Тут, то там диміли
Селянські оселі,
Та люди ходили,
На диво, веселі.
Нарешті збулися
Вони окупації.
Прийшла пора братись
До вільної праці.

В нашій хаті – пусто,
Холодно і голо.
Лиш солдати густо
Сидять кругом столу.
Сидять біля печі
І картоплю чистять.
У них через плечі
Автомати висять.
Ми їх називали
Одним словом: „наші”.

Пам'ятник
Г.М.Прохорову

Лист І. Уварова, як
очевидця, про подробиці
загибелі Г.Прохорова

Вони нам давали
Солдатської каші.
Каша була добра,
Що – оближеш пальці.
Їв я й носом сьорбав
На «голій» лежанці.
Порівнять ту кашу
З шоколадом німця, –
Шоколад той, скажу,
До заднього місця.
Коли пішли наші,
Й жить стало світліше,
Я такої каші
Не куштував більше.

705 солдатів
В боях полягло
За ворогом проклятим
За моє село.
Всіх їх поховали
В могилу одну.
Братською назвали
У першу ж весну.
Над ними роками
Щось шепче трава.
Їх немає з нами,
А Пам'ять – жива.
Вклонись, хто б не був ти,
Пам'яті святій,
Поклади їм квіти
Й хвилину постій.

Ідїть сюди сім'ями
І доносьте дітям,
Що, завдяки їм, ми
Живемо на світі...

Село після окупації

Після окупації
Радістю зігріті,
Взялися до праці
Дорослі і діти.

Пам'ятник на Братській могилі

В. П. Коломієць

Т. С. Стельмах

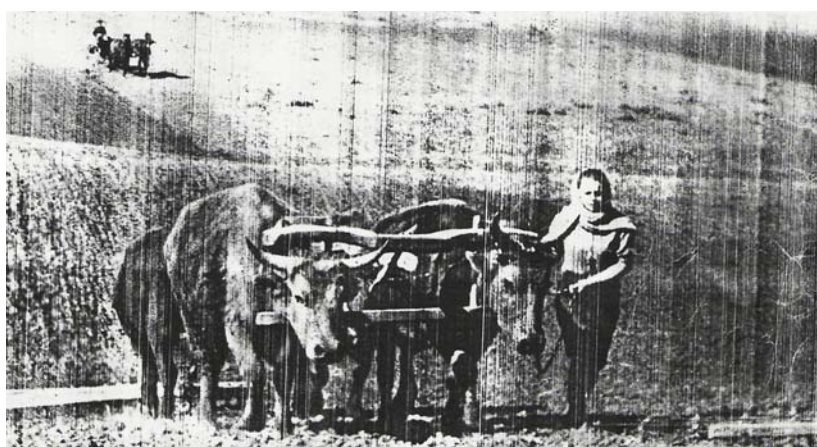
З весною надворі
Усе оживає.
Сіять, а в коморі –
Зернини немає.
Від кожної хати
Зерно несли люди,
Знали, що чекати
Посівна ж не буде.
Її були раді
Дорослі і діти.
Та куди снаряди
І міни подіти?..
Ті міни й снаряди,
Й інше залізниччя
Звозила бригадна
Поранена кляча.
Жінки ряднинками
Зносили до купи,
Й складали рядами
В німецькі окопи.
Потім засипали
Окопи землею.
Поле покривали
Чорною риллею.
Для цього спрягали
Вола і корову...
Ось так закладали
Врожаю основу.

Коли хліб зібрали, -
Не везли до хати:
На нього чекали
На війні солдати.
Село працювало
День і ніч завзято,
І тим наближало
Перемоги свято.

Після Перемоги
Взялось гоїть рани...
Поволі на ноги
Зводились селяни.
Та біда не ходить
В люди сиротою,
А за руку водить

І. П. Мельник

Перша посівна

І. П. Марусенко з внуками

Другу за собою.

В 47-ім році
Голоду зазнали
Люди в Красносілці,
Правда, не вмирили.
Буряки печені,
Каша гарбузова,
Макуха товчена, –
Ось і вся... столова.
Той, хто мав корову,
Був відносно ситий.
Не жалів нікому
Молока вділити.
До кожної хати
Жebraки молились.
Хто не мав що дати, –
З тим своїм ділились.
Із торбів виймали
Хліб, сухарі чорні...
Так допомагали
Голодні голоднім.

Позика й податки...
Ці складові лиха
Не давали спати,
Не давали дихать.
Від двору до двору
Агенти ходили.
Їх в селі в ту пору
Ой як незлюбили!
Днями й вечорами,
А то й серед ночі
Вони олівцями
Тикали між очі.
- Підписуй, - кричали, -
А то гірше буде...
Допрою¹⁶ лякали,
Хапали за груди.
Хапали за груди,
Та ще й матюкали...
Так «державні» люди
Підпис вибивали.
Дорослим хотілось

І. Я. Мітленко (в центрі)

І. Д. Пацюк

Д. А. Шуляк

¹⁶ «Допра» - в'язниця.

Світ за очі бігти.
 Зі страхом дивились
 На ті «сцени» діти.
 Вони, босі й голі,
 Що в ту пору знали...
 На пожнивнім полі
 Колоски збирали.
 Було наряджались
 На міни, гранати...
 Не всі повертались
 До рідної хати.
 З рань-весни до осені –
 До першого снігу
 Сільські діти босі
 Змагалися з бігу.
 «У війну» гуляли,
 Ходили до школи...
 І не нарікали
 На життя ніколи.
 Добре тим, до кого
 Повернувся тато, -
 Незвичайне в того
 Було в сім'ї свято.
 А у кого мати
 Зосталась вдовою, -
 Того стали звати
 Напівсиротою.
 Все ж першим і другим
 Нелегко жилося:
 Білі й чорні смуги
 Долать довелося.
 Всі вони дорослими
 Зарані ставали.
 Косили косами,
 І ниву орали.

Школа

Г.Х.Кравченко,
медсестра

К.З.Шевченко

І.М.Литвин

Де зараз ви, діти,
 Мої односельці?..
 Чи сонце вам світить?
 Чи легко на серці?
 Чи ви не голодні?
 Чи всі ви здорові?
 Чи всі ви сьогодні
 Живете в любові?..

О.М.Безрека

«Ми всі зараз, діти,
 Війною обпалені,
 В новому світі -
 Як старі підвалини.
 І сонце нас гріє,
 І ми не голодні.
 Біда, що хворієм
 Частіше сьогодні.
 Судини звужені,
 Не слухають ноги...
 За ліки змушені
 Платить в три дороги.
 А в кого немає
 Грошей заплатити, -
 Той помирає,
 Хоч міг би жити.
 Ось так багатьох з нас
 Не стало на світі:
 Їх вогник погас
 Передчасно – в zenіті.
 А ті, що ще тліють, -
 Слухають сесії,
 Як діти радіють
 Збільшенню пенсії.
 Дивитись охочі
 Ми телепрограми,
 Та віку вкорочують
 Нам телереклами.
 Як збутись наруги?
 Екран взять розбити?..
 За що ж тоді другий
 На місце купити?..
 Ось так ми живемо
 В селі, «любі друзі».
 Однак ще ідемо
 За плугом і в плузі...»

Вдовина доля

Красносільські вдови,
 Мучениці наші,
 Я цілую в Слові
 Теплі руки Ваші.
 Бачу Вас на вулиці –
 Передові тилу.

4-й клас (1947-
 1948). Діти війни

Весілля в селі

В родильному
 відділенні

Хліб державі

Зараз Вам без палиці
 Ступить не під силу.
 А ніби недавно
 Під зоряним небом,
 Ви в'язали вправно
 Снопи важчі себе.
 То Ви годували
 Мало не пів-світу,
 Хоч голодували
 Самі й Ваші діти.
 На фермах, у полі –
 Літом і зимою...
 Були Ваші долі
 Схожі між собою.
 Про одну жіночу
 Долю в цьому вірші
 Я згадати хочу –
 Один день навівши.
 ... Ось вона надвечір
 «Прибігла» додому.
 Принесла на плечах
 Трудодня утому.
 Принесла «од зайця»
 Дітлахам до хати
 Хліба пів окрайця,
 І стала ламати.
 «Це тобі, Оленко...
 Це тобі, синочок...»
 «А ось цей вам, ненько, -
 Більшенький кусочок».
 Дві сльози гарячі
 По щоках скотились.
 Очі її вдячно
 На дітей дивились.
 З чого починати
 Роботу не знає:
 Грядку досапати?..
 Й борошна немає...
 З клумачком на плечах
 Іде до сусіда,
 За нею малеча
 Поспішає слідом.
 Сусід той без слова
 Жорна і олійню
 Без мірчука вдовам

Почесна варта. Йде перезахоронення останків
 воїнів

Винос труни з Будинку культури

Похоронна процесія прямує вулицею села

Надавав постійно.
 За корбу не брався,
 Бо сам був каліка,
 А слова старався
 Прикладать, як ліки.
 Діти ще дрібненькі –
 Не дістануть корби.
 Мати помаленьку
 Сама спину горбить.
 Ніби ще проворна,
 Молода роками...
 Крутить вона жорна
 Обома руками;
 І у Бога просить,
 Щоб дав їй сили...
 З-під хустини коси
 Вибилися сиві.
 Рученьки німіють,
 Піт рясний на скронях,
 Мозолі твердіють
 На її долонях.
 Ниють від утоми
 В жінки худі плечі...
 «Треба ще й соломи
 Принести з Чернечі.
 Натоплю лежанку,
 Стане тепло в хаті.
 І буду до ранку
 «Робить» на верстаті».
 Війна чоловіка
 Від сім'ї забрала.
 «Верни хоч каліку», -
 Господа благала.
 Хоч руки й просило
 Удівців багато,
 Та вона любила
 Свого мужа свято.

Змащував деталі
 Дід Кирило наче,
 А жорна, чим далі,
 Крутити все важче.
 Якщо труд цей зважить,
 І роботу в пол. -
 Й ворог не позаздрить

Першотравнева демонстрація селян Красносілки

Мітинг з нагоди 1-го травня

Група колгоспників колгоспу «Спільне життя» біля молотарки типу «Кейса»

Тій, вдовиній долі.

Запахло коржами
У хаті старенькій...
Горнутья до мами
Дітлахи маленькі.

Пам'ятник поставить
Треба вдові-жінці,
І не десь... в Полтаві,
А – у Красносілці.

Жінки в Красносілці
В роки 50-ті
Ще прями на прядці,
Ткали на верстаті.
Село поступово
Стало багатіти.
Легше стало вдовам, -
Підросли діти.
Колгоспи збирали
Врожаї високі...
Мирно пропливали
За роками роки.

Село, слід сказати,
Один грішок мало:
На толоки й свята
«Бурячанку» гнало.
Пило «гранчаками»,
Але не співались...
Що сьогодні з нами,
Люди добрі, сталось?..

В об'єднанні – сила

Три у Красносілці
Колгоспи багаті
Вирішили в спілці
Одній працювати.
Ту спілку очолив

6-й клас (1946-1947рр.)

Комсомольська організація колгоспу «Спільне життя»

Самодіяльний художній колектив колгоспу
«Спільне життя»

Юрій Коваленко.
 Люди, як ті бджоли,
 Вставали раненько.
 Село розвивалось,
 Хоч був час застою.
 Воно будувалось
 Дружно, толокою.
 Толока... Це слово
 Значило багато.
 Це – коли одному
 Гуртом мажуть хату.
 Спочатку сьогодні
 В дворі місять глину,
 Так, що навряд коні
 За ніч чи й спочинуть.
 А завтра до хати
 З села прийдуть люди.
 Їх буде багато, –
 Десь до сотні буде.
 Виля і носилки,
 Відра із водою...
 Тут пів Красносілки
 Живе толокою.
 А сонечко вище
 Здіймається й вище.
 Заміс «рвать» все важче
 Й кидать на горище...
 Обляпані глиною
 Співають дівчата:
 „Хай буде щасливою
 В господаря хата!..”
 Люди роблять важко,
 Та не нарікають.
 Як закінчать мазку –
 За столи сідають.
 П'ють, їдять, співають,
 Мало не до ночі.
 В стороні куняють
 Перепить охочі.
 Дякує подружжя
 Людям за роботу...
 Тут багато дуже
 Пролилося поту.
 Говір, сміх і жарти
 Чути між піснями.

Ю. К. Коваленко

Толокою копають криницю

Група жінок на чолі з бригадиром І. П.Крамар на будівництві Сталінської дороги (район м. Знам'янки)

Хлопці грають в карти.
Димлять цигарками.
Після гри сідають
За столи наскоком,
„На коня” „ковтають”,
Запивають соком.
А вранці-раненько
До праці ставали...
Ось так, коротенько,
Ми толокували.

Село моє красне,
Під шифером хати...
Ти старалось власне
Водне поле мати.
Шість ставків – це гордість
Й окраса села,
У них риба водиться
Велика й мала.
І карасі, й плітка,
І короп-сазан...
Ще рибальських сіток
Не було в селян.
Ятерами, вершами,
Коли «павуком»
Ловить вечорами
Скрадались тайком.
Ловились на вудки
Коропи колись.
Ну, а зараз – дудки –
Вже перевелись.
На ставках і в нерест
Браконьєрів – рать.
Спробуй ти на берег
Вийти щось сказати.
Можуть накрить матом
І послати вас
Туди, де теляток
«Макар» ще не пас.
А можуть сказати,
Мовляв, час такий:
«Вчися виживати,
Поки ще – живий...»
Зараз є господар
«Крутий» у ставків...

Тягнуть сітку
рибаки

Вид на ставок № 2

Зимова рибалка

Ловля риби
«павуком». Саша
і Сергій Шаповал

Ставок у Богачовому яру

Затихло на водах,
Берег опустів.
Браконьєр не прийде -
Йому сюди – зась,
Бо дешевше вийде
Куплений карась...

...Щоп'ятниці люди
На базар ідуть,
Сюди звідусюди
Товари везуть.
Везуть оселедці,
Шинку, ковбасу...
Все те односельці
Очима «пасуть».
Ходять як в музеї
Сюди та туди.
Тут - море «Олейни»,
Пива і води.
Кусаються ціни,
Як собаки злі.
Та добре, що нині
Є базар в селі.
Цукор, різні крупи,
А хліб тут такий, -
Сам проситься в руки:
Свіжий та м'який.
Банани горбаті,
Каву і чаї
Стали купувати
Земляки мої.
Килими, мов казка,
Одяг і взуття...
Вибирай, будь ласка...
Життя є життя.
А базар вирує,
А базар шумить,
Продає, купує,
Грішми шелестить.
Як немає грошей, -
Прийди, попроси:
Запишуть у зошит,
Будуть – віддаси.
Насіння, розсаду
Теж купують тут.

Базар в центрі
села

Магазин-вагончик
підприємця Ю. В.
Гарбара

Глиняні сосуди для
зберігання рідини

Отруту для саду
 Масово беруть.
 Для саду, для дому
 І для огороду,
 Гублячи свідомо
 Себе і природу.
 Тут в п'ятницю кожну
 За кілька годин
 Назбирати можна
 Клумачок новин.
 Люблю по базарі
 Просто походить,
 Послухати старість,
 Що її болить.
 Не так болять руки,
 Ноги, як душа –
 За дітей, онуків,
 Що роки біжать.
 І за тим, що ними
 Створено було
 Реформами злими
 Уцент рознесло.
 Чи молися Богу,
 Чи об стінку бийсь, -
 Не повернуть того,
 Що було колись.

У селі раніше
 Шуміли базари,
 Та був на них іншим
 Різновид товарів.
 Граблі, ціпи, коси
 На землі лежали,
 Чоботарі босі
 Взуття продавали.
 Кожухи, киреї,
 Шапки, рукавиці
 Носили євреї
 На тій торговиці.
 Глечики, макітри,
 Горщики й горнята
 На дві на три літри,
 Так звані «близнята».
 Упряж, сідла, ярма,
 Прядки і верстати,

Будинок
культури

Контора
сільгоспідпри-
ємства
«Промінь»

Череда корів на
випасі

Популярний
вид транспорту

Тракторець-
трудяга

Ряднинки і рядна,
 Рогачі, лопати,
 Тут було доволі
 Сукна з сукновальні,
 Хліба, риби, солі –
 По ціні нормальній.
 Тут купці багаті
 Шукали везіння,
 Тут бідні дівчата
 Лузали насіння.
 Парубки юрбою
 За ними ходили,
 Потім із собою
 Під вінець водили.
 Чекали удачі
 Тут люди убогі:
 Криві і незрячі,
 Безрукі, безногі.
 На них, на вояків,
 Вчорашніх героїв,
 Дивились поляки
 Як ...на купки гною.
 Тут велись всілякі
 Таємні розмови.
 Тут проти поляків
 Починались змови.
 Тож вони базари
 Розганяти стали.
 Продавці товари
 Кидали, втікали.
 Бігли з переляку
 Хто куди щосили,
 Невдовзі поляки
 Базари закрили.
 І хоч село зараз
 Нових панів має,
 Та ніхто базарів
 Ще не розганяє.

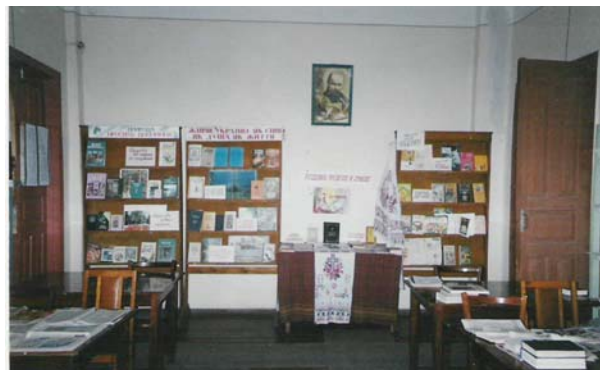
Ще хочу сказати:
 Люди у селі
 Звикли копирсатись
 У гною й землі.
 З досвітку до ночі,
 В будні і свята

Горщики-
«близнята»

В'їзд в
Красносілку зі
сторони села
Бандурового

Читальний зал
сільської
бібліотеки

Ритуал
освячення
Пасхи

В'янули дівочі
 Молоді літа.
 Той, хто ще тримає
 Живність у селі, -
 Вільного не має
 Часу взагалі.
 Сіє, косить, носить,
 Копає буряк...
 Скупщик облапошить
 Здавача хоч як.
 То вагу занизить,
 Обведе в ціні,
 І вже, дивись,
 Їздить він на «Жигулі».
 Молоко приймають
 Дешевше води...
 Селяни не знають
 Жалітись куди.
 До Бога – далеко,
 А влада – глуха.
 В селі потихеньку
 Мукання стиха...
 Та давайте в слові
 Згадаємо ми,
 Як при Дорошкові
 Селяни жили.
 Ще й при Дорошкові
 Краще жили люди.
 Будиночки нові
 Зводились повсюди.
 Будиночки нові
 І старенькі хати
 Вдалось Дорошкові
 Газифікувати.
 Майже в кожній хаті
 Жили хлібороби, -
 Як би вам сказати? –
 Найвищої проби.
 Це – Герой Соцпраці
 Юрченко Григорій,
 Який на лежанці
 Виріс в злиднях й горі.
 Витріщак і Кравченко,
 Два брати Дишлеві. –
 Збирали всі якісно

Будинок
газооператора

Газорозподільна
станція (ГРС)

С.К.Дорошко

Забудовується
вулиця Миру

Дошка пошани

Хліб тоді дешевий.
 Пустовіт та інші
 Най-найвидатніші...
 Всіх не перелічиш
 Тут, у цьому вірші.
 Їх портрети висіли
 На Дошці Пошани.
 Їм долоні тиснули
 Їх односельчани.
 Всі мали роботу,
 Пристойну зарплату.
 Як ті бджоли, в сотах,
 Трудились завзято.
 Хліба було вдосталь,
 І до хліба мали...
 Приходила осінь –
 Весілля гуляли.

Все, як кажуть, в нормі
 В нас тоді було,
 Аж поки реформи
 Не прийшли в село.
 Спустошили ферми
 Тракторні бригади...
 «Не знаєм тепер ми
 Як біді зарадить
 Так судилось-склалось,
 Що в селі роками
 Все будувалось
 Нашими руками.
 Зимом і літом
 Не жаліли сили –
 Все пішло за вітром», -
 Кажуть старожили.
 В кожного з них нерви
 Наяглись мов струни...
 Із берегів верби
 Всі пішли на труни
 Нав'язали власті
 Новий стиль життя,
 Й трудові династії
 Пішли в небуття.
 Йде приватизація
 Майна і землі,
 Хліборобська нація

Г.П.Юрченко

А.С.Витрішак

В.М.Кравченко

І.Л.Дишлевий

Гине на селі
 Натомість вділили
 Селянам паї -
 Як діти зраділи
 Земляки мої.
 Кому не дістався
 Земельний наділ,
 То той добивався
 Права у суді.
 Справу всім не вийшло
 Виграти до кінця.
 Від образи стисло
 В багатьох серцях.
 Питання: що зважать
 На земельний пай?..
 Широко, як кажуть,
 Рот не роззявляй.

Той у Красносілці
 Лає безпорядки,
 Той себе в горілці
 Топить без оглядки.
 Злодій кривить рожу:
 Хоче їсти й пити.
 За сто гривень може
 Людину убити.
 Злодії дрібненькі –
 «Специ» по металу –
 З дворів у стареньких
 Викрали немало
 «А щоб ви пропали, -
 Кляне баба Настя. –
 Над дверми зірвали
 Підкову «на щастя».
 Село моє красне...
 Взявся обіцяти
 Новий землевласник
 Тебе рятувати
 Чи поверне ферми
 Й тракторні бригади?
 Чи насадить верби
 І сади посадить?
 Чи поставить хати
 Хоча б з лободи,
 Де б можна кохатись

Залишки тракторної бригади №1

Пустуючий корівник (бригада №3)

Пустуючий 4-х рядний корівник
 (бригада №3)

Кормоцех

Було б молодим?
 Чи наповнить змістом
 Життя на селі
 І відродить, звісно,
 Родючість землі?..

Роботи багато,
 Надії - нема.
 І від того літом
 На душі – зима.

Тане, як ніколи
 Племя молоде.
 Все менше до школи
 Дітлахів іде.
 Страшно те,
 Що молодь
 Кидає село,-
 Ладна жити впроголодь
 Де б то не було.
 В селищі чи в місті,
 Чи десь за «бугром»,
 На чужім обійсті
 Працювать рабом.
 Може, там, не знаю,
 Кому й добре жить
 Та за рідним краєм
 Все ж душа болить.
 І болить, і ние
 В земляків душа,
 Що село старіє,
 Що роки біжать

Село догоряє,
 Як на вітрі свічка,
 Тільки не зникає
 Сухий Ташлик - річка.
 Несе свої води
 У Дніпро широкий
 Творіння природи
 Сотні тисяч років.
 Село моє гине
 Неприродно тихо.
 Вже ніхто не спинить
 Це підступне лихо.

«Нова» майстерня

Залишки селянської оселі

Дай, Бог, помилитись
Мені на цім слові,
Селу ж – відродитись
З попелу любові.

Не дам собі їсти,
Не дам собі спати,
Буду Словом гострим
Зі злом воювати.
Село... Не змирюсь я
З долею такою...
За тебе молюся
І живу тобою.

Тобі, Красносілко,
Пісню цю складаю,
Перед людьми низько
Голову схиляю.
Тримаю при тому
Долоню на серці...
Мир вашому дому,
Мої односельці.
Хай хліб родить в полі,
Лелеки гніздяться...
Бажаю Вам ДОЛІ,
ЗДРОВ'Я І ЩАСТЯ!

Лелеки

Красносілка з висоти пташиного польоту

Пісня про Красносілку

Слова М. Коломійця
Музика В. Шевченка

Над Сухим Ташликом у вишневих садках
Потопають селянські оселі.
В цім чудовім краю навесні по ночах
Солов'їні розносяться трелі.

Тут працює й живе хліборобська сім'я,
Що походить з козацького роду.
Тут у кожного правда, як віра, своя,
В боротьбі за права і свободу.

Скільки в тій боротьбі за віки пролилось
Безневинної людської крові!
Скільки світлих надій у житті не збулось,
Й обірвалось пісень на пів-слові.

Залишали село його дочки й сини,
Залишали не з власної волі:
Утікали від долі гіркої вони,
І шукали десь кращої долі.

Хай колись те було. А сьогодні чого
Утікаєте з дому так само?..
Повертайтеся ви в світ дитинства свого,
В світ де вперше промовили "мамо"!

Повертайтеся ви до сільського буття,
Що завгодно просіть в нагороду, -
Тільки б далі і далі продовжить життя
Хліборобського славного роду.

Як лелека в сім'ю принесе немовля, -
Тепла радість наповнює груди.
У селі є велике багатство – земля.
Та найбільше багатство – це люди.

Скільки славних імен народилось в селі,
Які сіяли хліб і збирали,
Видно їм ту любов до своєї землі
Матері з молоком віддавали.

Красносілка моя – це легенда жива,
Яка зіткана з плоті і крові.
Я дарую її ці пісенні слова,
І бажаю добра і любові.

2007 р.